

V Trnave, dňa 14. 2. 2023

REAKCIA NA NAVRHOVANÉ ZMENY ZÁKONA Č. 308/1991 ZB.

Vážené dámy, vážení páni,

ako starokatolíčky a starokatolíci Utrechtskej únie sa dlhodobo usilujeme o zmenu legislatívnej úpravy registrácie cirkví a náboženských spoločností na Slovensku. **Podmienku predložiť 50 000 čestných vyhlásení považujeme za neprimerane prísnu, diskriminačnú a nie nevyhnutnú v demokratickej spoločnosti.**

V tomto duchu sa už vyjadrili aj významné inštitúcie – napr. bývalá verejná ochrankyňa práv, ako aj Slovenské národné stredisko pre ľudské práva. Slovenský zákon je zahanbujúci už pri zbežnom porovnaní s právnymi úpravami v iných krajinách a predstavuje zásadné obmedzenie a prekážku náboženskej slobody.

Oceňujeme preto, keď štátni, politickí, cirkevní i občianski aktéri a aktérky vnímajú túto principiálne nespravodlivú situáciu, jasne ju pomenovávajú a pokúšajú sa ju zmeniť k lepšiemu.

Našou motiváciou je predovšetkým úsilie o naše **štátne uznanie ako cirkvi** s náležitou právnou subjektivitou a **rovné postavenie** – teda rovnaké práva, povinnosti i príležitosti. Opakovane sme sa tiež vyjadrili, že za prijateľné riešenie považujeme zavedenie dvojstupňovej registrácie – podobne ako v iných európskych krajinách (napr. v Českej republike je na registráciu v I. stupni potrebných 300 podpisov a v II. stupni 10 000, v Slovinsku v I. stupni 10 a v II. stupni 1 000 podpisov a pod.). Zároveň sme jasne deklarovali, že **naším záujmom nie je finančný príspevok štátu na činnosť cirkví.**

V tomto kontexte, žiaľ, musíme otvorene konštatovať, že zaslaný návrh zmien zákona túto situáciu nerieši. Zavedením novej kategórie „náboženských združení“ v podstate iba konzervuje nerovné postavenie a status quo. V navrhovanom znení nevidíme, v čom by pre nás malo predstavovať praktické zlepšenie nášho každodenného života komunity veriacich. Vnímame naopak viacero úskalí.

Charakteristika činnosti v navrhovanom §13a, ods. 3 predstavuje veľmi eklektický výber v porovnaní s § 6, ods. 1, ktorý sa vzťahuje na registrované cirkvi a náboženské spoločnosti.

Sme presvedčení, že ako veriaci ľudia by sme mali veci pomenovávať pravdivo – a preto je za nás potrebné povedať, že navrhované zmeny považujeme za kozmetické. Súčasne nespravodlivosť a nerovnosť nijako neriešia, ale naopak fixujú. Plne si uvedomujeme faktor „politckej priechodnosti“, no napriek tomu máme nádej na odvážnejšie riešenie.

Náboženské združenie je *de facto* na Slovensku možné registrovať už v súčasnosti – ako občianske združenie. Vzhľadom na navrhované zmeny je to dokonca oveľa jednoduchšie (stačí predložiť stanovy, tri jednoduché podpisy a uhradiť poplatok) a veľmi pravdepodobne aj výhodnejšie, keďže občianske združenia sa môžu uchádzať napr. o 2 % z daní a viaceré granty.

Zaregistrovať novú cirkev alebo náboženskú spoločnosť je naproti tomu na Slovensku v podstate nemožné. A to je práve to, čo je naozaj potrebné zmeniť. Význam a dôstojnosť cirkví a náboženských spoločností totiž nestojí na ich početnosti, ktorá môže mať rôzne historické, socio-kultúrne a iné dôvody. Aj cirkvi, ktoré sú na Slovensku majoritné môžu byť (a aj sú) v iných krajinách minoritou – a sme presvedčení, že s takýmto riešením by ich tamojší predstavitelia neboli spokojní.

Stačí na to pomerne jednoduchý test: Ak by sa navrhovaná úprava zákona čisto hypoteticky vzťahovala na už zaregistrované cirkvi a náboženské spoločnosti, prevažná väčšina z nich by mala nárok stať sa iba náboženským združením. Bolo by to pre ne uspokojivé a dostatočné riešenie? Myslím, že odpoveď je zrejmá. Nebolo. Prečo by teda malo byť dostatočné a uspokojivé pre nás?

Čo teda požadujeme?

- Možnosť riadneho štátneho uznania ako cirkvi. Označenie „náboženské združenie“ vnímame ako nedôstojné a prehlbujúce nerovné postavenie. Sme cirkev.
- Primeranú právnu subjektivitu, ktorá reflektuje špecifické potreby života viery.
- Za kompromisné, osvedčené a prijateľné riešenie považujeme dvojstupňovú registráciu, pričom I. stupeň registrácie by mal byť veľmi jednoduchý a dostupný aj pre minoritné cirkvi a náboženské spoločnosti a II. stupeň stále realisticky dosiahnuteľný.
- Ak majú registrované cirkvi a náboženské spoločnosti na Slovensku právo oddávať so štátnou platnosťou, toto právo by malo byť podľa nás prístupné už pri prvom stupni registrácie.
- Podľa stanoviska Ekumenickej rady cirkví v SR (ERC v SR) je v duchu jej štatútu status registrovanej cirkvi a náboženskej spoločnosti nutnou podmienkou pre prijatie za pozorovateľa či člena ERC v SR. O členstvo v ERC v SR máme vážny záujem – a máme zato, že táto podmienka by bola splnená už pri prvom stupni registrácie.
- Neregistrované cirkvi a náboženské spoločnosti počas pandémie priamo zakúšali nerovné postavenie a diskrimináciu, keďže opatrenia, pravidlá a výnimky z nich sa vzťahovali vždy výlučne na registrované cirkvi a náboženské spoločnosti.

Ďakujeme za vypočutie a pochopenie!

Martin Kováč, PhD.

starokatolícky kňaz v Bratislave a Trnave
a predseda OZ Starokatolíci na Slovensku